

Viidenneksellä suomalaislapsista esiintyi jokin lääkehoitoon liittyvä ongelma

Suomalaisessa lasten vanhemmille suunnatussa kyselytutkimuksessa selvitettiin alle 12-vuotiaiden lasten lääkehoitoihin liittyviä ongelmia ja niiden vallitsevuutta. Viidenneksellä suomalaislapsista oli kohdannut jonkin lääkehoito-ongelman. Useimmiten kyseessä oli lääkehaitta.

Tyypillisiä lasten lääkehoitoon liittyviä ongelmia ovat lääkkeiden haittavaikutukset, virheellinen lääkitys, lapsen jääminen ilman lääkettä sekä lääkeymyrkytykset. Lasten lääkehaitat poikkeavat aikuisten haittavaikutuksista jo käytetyn lääkevalikoiman vuoksi. Lasten kasvu ja kehitys ovat vielä kesken, joten heillä saattaa ilmetä myös sellaisia lääkehaittoja, joita ei aikuisille tule.

Lasten lääkkeiden käyttö on yleistä Suomessa. Noin 120 000 alle 12-vuotiaasta lasta käytti joka päivä vähintään yhtä lääkärin määräämää lääkettä (Hämeen-Anttila ym. 2012). Lääkkeiden mahdolliset haitat huolettavat lasten vanhempia, vaikka suurin osa heistä pitää reseptilääkkeitä turvallisina.

Tässä artikkelissa kuvataan vuonna 2007 Itä-Suomen yliopiston farmasian laitoksella tehdyn väestökyselyn tuloksia (Lindell-Osuagwu ym. 2012).

Tietoa lääkehoitoon liittyvistä ongelmista suoraan vanhemmilta

Suomalaisen tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää alle 12-vuotiaiden lasten lääkehoitoon liittyvien ongelmien vallitsevuutta. Lisäksi haluttiin selvittää, mihin elinjärjestelmään lääkehaitat kohdistuivat, minkälaisia olivat vakavat ja odottamattomat lääkehaitat ja mihin lääkkeisiin liittyi ongelmia.

Tutkimusta varten Väestötietokeskuksesta poimittiin satunnaisotannalla iän ja sukupuolen mukaan edustava 6 000:n alle 12-vuotiaan lapsen otos. Kysely lähetettiin lasten vanhemmille. Vastausprosentti oli 67 (yhteensä 4 032 lasta).

Läkehaitat olivat tavallisimpia lääkehoidon ongelmia

Vastaaajista 21 % (824 lasta) ilmoitti vähintään yhdestä lapsen lääkehoitoon liittyvästä ongelmasta, ja useimmiten kyseessä oli jokin lääkehaitta (17 % vastanneista; 688 lasta). Tavallisimmin yksi lapsi oli kokenut yhden tai kaksi haittaa.

Läkehaitat kohdistuivat useimmiten ruuansulatuselimistöön ja ihoon. Tavallisimmat yksittäiset haittatapahtumat olivat ihottuma, antibioottilääkitykseen liittyvä ripuli tai allerginen reaktio, nokkosrokko, lääkkeen tehon puute, pahoinvointi ja oksentelu, vatsavaivat, vatsakipu, löysävatsaisuus, ripuli ja levottomuus.

Lapsista 15 oli kokenut jonkin vakavan haittatapahtuman ja 31 odottamattoman haittatapahtuman.

Muista ongelmista tavallisimmat liittyivät lääkkeen annosteluun

Muita lääkehoitoon liittyviä ongelmia kuin lääkehaittoja esiintyi 240 lapsella. Tavallisimpia olivat ongelmat lääkkeen annostuksessa ja antamisessa lapselle. Esiintyi esimerkiksi vaikeuksia lääkkeen nielemisessä, lapsen kieltäytymistä lääkkeen otosta esimerkiksi pahan maun tai suuren annoksen vuoksi sekä lääkemuotoon, pakkaukseen tai välineisiin liittyviä teknisiä ongelmia.

Lapsille tarvittaisiin enemmän juuri heidän tarpeisiinsa suunnattuja lääkevalmisteita. Vielä valitettavan usein joudutaan lasten lääkehoidossa turvautumaan valmisteisiin, joilla ei ole myyntilupaa lasten hoitoon (Paavola 2012 ja Santamäki ym. 2012).

Tavallisimmin ongelmia ilmeni mikrobilääkkeiden käytön yhteydessä

Tutkimuksen kyselyyn vastanneet vanhemmat nimesivät 960 lääkettä, joiden käyttöön oli liittynyt jokin ongelma. Näistä lääkkeistä 64 % oli systeemisiä infektiolääkkeitä, 10 % hengityselinten sairauksien lääkkeitä ja 8 % hermostoon vaikuttavia lääkkeitä. Tavallisimmin mainittu yksittäinen lääke oli amoksisilliini.

Fimeaan ilmoitetut 0–15-vuotiaita koskeneet haittavaikutukset liittyivät useimmiten masennuslääkkeisiin, keskushermostoa stimuloiviin lääkkeisiin, immunosuppressanteihin, psykoosi- ja neuroosilääkkeisiin, unilääkkeisiin sekä epilepsialääkkeisiin (Kalliokoski 2012).

Tutkimuksella saatiin kattava kuva lasten tavallisesti käyttämien lääkkeiden haitoista

Vanhemmille kohdistetusta kyselystä saadaan Fimean haittavaikutusrekisteriä kattavampi kuva lapsille haittoja aiheuttaneista lääkkeistä. Toisaalta kyselyn perusteella ei ollut mahdollista varmistua, mitkä haitoista todella liittyivät lääkkeisiin eli olivat varsinaisia haittavaikutuksia. Mikrobilääkkeistä ilmoitettiin tavallisimmin, mikä kuvastanee niiden käytön yleisyyttä lapsille.

Tässä tutkimuksessa vakavia haittoja ilmoitettiin vain harvoin. Lievien lääkehaittojen vuoksi lasta ei tarvitse viedä lääkäriin eikä neuvoa tarvitse välttämättä apteekistakaan kysyä, joten terveydenhuollon ammattilaiset eivät kyseisiä haittoja voi ilmoittaa. Potilaat ja omaiset ovat voineet ilmoittaa lääkehaittoja Fimeaan heinäkuusta 2012 lähtien.

Fimean haittavaikutusrekisteri on olemassa uusien lääkehaittojen tunnistamiseksi, ja rekisteriin kehoitetaan ilmoittamaan erityisesti vakavista ja odottamattomista lääkehaitoista. Esimerkiksi vuosien 2007–2011 lapsia koskeneista ilmoituksista 63 % sisälsi jonkin vakavan haitan.

Vanhempien ilmoittamista lääkehaitoista voisi olla hyötyä uusien haittojen varhaisessa tunnistamisessa. Tästä tarvitaan kuitenkin lisätutkimuksia.

Annikka Kalliokoski
LKT, kliinisen farmakologian erikoislääkäri
Ylilääkäri, Fimea

Artikkeli on julkaistu verkkolehdessä 7.1.2013.

[Takaisin](#)

KIRJALLISUUTTA

Tämä kirjoitus perustuu artikkeliin:

Lindell-Osuagwu L, ym. Parental reporting of adverse drug events and other drug-related problems in children in Finland. Eur J Clin Pharmacol 2012 Oct 24. [Epub ahead of print].

[MUUTA KIRJALLISUUTTA](#)

Hämeen-Anttila K, ym. Lasten lääkkeiden käyttö on yleistä Suomessa. Sic! 2012; 2(4): 12–3.

Kalliokoski A. Lääkkeiden haittavaikutukset lapsilla. Sic! 2012; 2(4): 28–30.

Paavola A. Lastenlääkevalmisteiden erityispiirteitä. Sic! 2012; 2(4): 24–5.

Santamäki A, ym. Lasten lääkinnän ongelmatilanteet sairaalan arjessa. Sic! 2012; 2(4): 26–7.
